

СЕКЦІЯ 5
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОСИН
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ГАЛУЗІ ЖКГ

ПАРТНЕРСЬКО-ПРАВОВІ І ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, проф., професор кафедри економіки підприємства, бізнес-адміністрування і регіонального розвитку

Є. А. ЯКОВЛЄВ, канд. техн. наук, доцент кафедри будівельної механіки,

Г. Г. СОБОЛЄВА, канд. екон. наук, доц.

Н. В. ДРІЛЬ, Т. І. СВІТЛИЧНА, доц.

А. С. ВИШЕТРАВСЬКА, асист.

А. Ю. КУЧМА, Л. В. КУРІЛКО, В. В. ЛЕУНЕНКО, аспіранти кафедри економіки підприємства, бізнес-адміністрування і регіонального розвитку

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

С. В. БУТНІК, канд. техн. наук, доц.

Харківський національний університет будівництва і архітектури, м. Харків

Законодавство України про підприємства оперує такими поняттями, як партнерські і організаційні форми, види і категорії підприємств. Кожне з них вживається для класифікації підприємств за певними ознаками.

Партнерська (організаційно-правова форма передбачає класифікацію підприємств залежно від трьох форм власності, визначених ст. 2 Закону «Про власність», та від способів розмежування в підприємствах окремих форм власності і управління майном. Юридичне значення цього полягає в урахуванні в законодавстві, тобто в Законі «Про підприємства в Україні» і спеціальних законах, особливостей правового становища підприємств окремих видів.

Загалом організаційно-партнерська форма і вид визначають суб'єкта, який має право присвоювати результати діяльності підприємства. З точки зору правової форми підприємства визначаються як державні, колективні, приватні та підприємства двох і більше форм власності (змішані).

Державне підприємство являє собою партнерсько-правову форму підприємства, заснованого на державній власності. Визначення «державне» вказує, що дане підприємство має особливості правового становища порівняно з недержавними підприємствами. Ці особливості обумовлені способом відмежування функцій партнерів від функцій управління майном в державному підприємстві. Саме державне підприємство як майновий комплекс є об'єктом права державної власності. Підприємству як суб'єкту права це майно належить на праві повного господарського відання. Дане право вужче, ніж право власності. Обсяг його залежить від цільового призначення відповідного майна.

Державне підприємство володіє, користується і розпоряджається цим майном, «вчиняючи щодо нього будь-які дії, що не суперечать закону та цілям діяльності підприємства», тобто статуту. Оскільки державне підприємство є суб'єктом права повного господарського відання майном, а не суб'єктом власності, щодо державних підприємств діє спеціальна категорія – правовий режим майна державних підприємств (ст. 37 Закону «Про власність»). Вона означає, що державні підприємства керуються спеціальними правилами заснування, утворення їх майна при заснуванні, визначення цілей і предмета діяльності (статуту затверджують і контролюють уповноважені органи), управління майном, розподілу прибутку тощо.

Державні підприємства житлово-комунальної сфери як суб'єкти одної форми власності (організаційно-партнерської форми) поділяються на види:

- державні підприємства, засновані на загальнодержавній власності;
- державні підприємства, засновані на республіканській власності;
- житлово-комунальні підприємства, засновані на власності адміністративно-територіальних партнерів.

Усі ці підприємства – державні юридичні особи.

Коллективне партнерське підприємство (точніше його можна було б назвати «підприємство колективної власності») – це організаційно-правова форма підприємства, заснованого на одному або кількох видах колективної власності.

Визначення «колективне» означає, що підприємство належить колективу партнерів-співвласників (засновників, учасників), які діють як один суб'єкт права колективної власності. Правосуб'єктність власника (у даному разі колективу або групи власників, організованих у колективне підприємство з правами юридичної особи) реалізується через партнерів – підприємство, яке володіє, користується і розпоряджається майном відповідно до свого статуту.

Крім того, слід зауважити, що зі свого боку держава зацікавлена в партнерсько-правовому і організаційному впливі на функціонування житлово-комунальних підприємств, тому що вона може перекидати частину витрат на приватний сектор. Так само, за рахунок орендних та концесійних платежів державні структури отримують додаткове джерело доходів до бюджету (особливо це можна відмітити сьогодні у зв'язку з підвищенням вартості комунальних послуг). Реалізація державних партнерсько-правових і організаційних проектів дозволяє підвищити якість надання суспільних послуг населенню і підвищити ефективність управління інфраструктурою, що сприяє ефективному розвитку об'єктів державного майна. При цьому механізми партнерсько-правових і організаційних форм дозволяють успішно використовувати досвід і професіоналізм приватного сектора при збереженні державного контролю над активами.

Таким чином, мета партнерсько-правових і організаційних форм полягає в поєднанні сильних сторін державного сектора для досягнення синергетичного ефекту для суспільної вигоди, забезпечує впровадження нових технологій за допомогою ідей, логічних і раціональних міркувань бізнесу в поєднанні з

впорядкованістю і владою державних структур, на що наголошує у своїх виступах прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк.

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК КОМПОНЕНТ СУЧАСНОЇ ДОКТРИНИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

О. С. ПРОНЕВИЧ, головний науковий співробітник відділу досліджень проблем організації роботи та кадрового забезпечення в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор

С. О. ПРОНЕВИЧ, студент факультету права та масових комунікацій

Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

Публічно-приватне партнерство є апробованою формою встановлення паритетних і соціально акцептованих відносин між органами публічної адміністрації (органами державної влади, органами місцевого самоврядування), підприємницьким сектором і громадянським суспільством з метою реалізації масштабних інфраструктурних проєктів, надання суспільних послуг, вжиття узгоджених антикризових заходів і посткризового відновлення економіки.

Останнім часом в науці розгорнулася дискусія щодо співвідношення категорій «публічно-приватне партнерство» та «державно-приватне партнерство». Зазначимо, що поняття «публічно-приватне партнерство» набуло поширення у законотворчій і нормотворчій діяльності багатьох розвинених країн. Воно має універсальний характер, оскільки охоплює сукупність наділених владними повноваженнями суб'єктів, які здійснюють зовнішню комунікацію та співробітництво з недержавним сектором при вирішенні низки особливо значущих завдань соціально-економічного розвитку. Натомість в Україні ствердилася традиція використання дефініції «державно-приватне партнерство», закріпленої в статті 1 Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404-VI. Зазначимо, що запропоноване вітчизняним законодавцем легальне визначення державно-приватного партнерства є достатньо суперечливим та еkleктичним. Державно-приватне партнерство тлумачиться розширено, оскільки до державних партнерів як контрагента приватних партнерів (тобто «юридичних осіб, крім державних та комунальних підприємств, або фізичних осіб») також включено органи місцевого самоврядування. Такий підхід свідчить про методологічну суперечливість і змістовну багатозначність підходу до конструювання зазначеної правової категорії та фактичну легітимізацію саме публічно-приватної парадигми формування партнерських відносин між органами влади та недержавним сектором.

Законом України «Про державно-приватне партнерство» не встановлено вичерпного переліку сфер публічно-приватного партнерства. Відповідно до